

Galvanizing Greatness

פרשת אמור תשע"ז

Artscroll - Steve Dinerch

2

LEVITICUS PARASHAS EMOR 21 / 8-21

⁸ You shall sanctify him, for he offers the food of your God; he shall remain holy to you, for holy am I, HASHEM, Who sanctifies you. ⁹ If the daughter of a Kohen will be desecrated through adultery, she desecrates her father — she shall be consumed by the fire.
¹⁰ The Kohen who is exalted above his brethren — upon whose head the anointment oil has been poured or who has been inaugurated to don the vestments — shall not leave his head unshorn and shall not rend his garments. ¹¹ He shall not come near any dead person; he shall not contaminate himself to his father or his mother, ¹² He shall not leave the Sanctuary and he shall not desecrate the Sanctuary of his God; for a crown — the oil of his God's anointment — is upon him; I am HASHEM. ¹³ He shall marry a woman in her virginity, ¹⁴ A widow, a divorcee, a desecrated woman, a harlot — he shall not marry these; only a virgin of his people shall he take as a wife. ¹⁵ Thus shall he not desecrate his offspring among his people; for I am HASHEM Who sanctifies him.

10-15. Laws of the Kohen Gadol.
 *10. ומלא את ידו — Or who has been inaugurated. A Kohen Gadol assumes office in one of two ways: by being anointed with the oil of anointment prepared by Moses (see Exodus 30:22-33) or simply by donning the vestments of his office. This is derived from our verse, which speaks of both anointment and the wearing of the vestments.
 * את ראשו לא יפרע — Shall not leave his head unshorn. One lets one's hair grow for thirty days and rends one's garments in mourning, but a Kohen Gadol is forbidden to engage in these practices of mourning at any time (Rambam, Hil. Klei HaMikdash 5:6).

מנחת מיכאל

4

ר' רבין

3 Sidhas Mussar

פסוק זה נאמר על אהרן הכהן, ללמדנו כמו שמשא רבינו היה גדול בנבואה מכל הנביאים שהיו בעם ישראל כמו שנאמר ולא קם נביא עוד בישראל כמשא, כך אהרן היה גדול בנבואה של כהונה יותר מכל אחיו הכהנים, ועל כן נאמר "הגדול מאחיו" משמע לכל הדורות, ויש להבין במה היה גדול ומדוע.

* ונראה שאהרן הכהן היה גדול מכל אחיו בנבואה, בקדושה ובטהרה, משום שמשא רבינו יצק על ראשו שמן המשחה כנאמר ויקח את שמן המשחה וגו' ויצוק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אותו לקדשו וימלא את ידו, מלמד שהושלם בשבעת ימי המילואים, וכדפירש רש"י איל מילואים לשון שלמים שממלאים ומשלימים הכהנים בכהונתם וכן הושלם אהרן, נשלם בשבעת ימי המילואים שנאמר ומפתח אהל מועד וגו' לא תצאו שבעת ימים, וחזר ואמר כי שבעת ימים ימלא את ידיכם.

ועוד סיבה מדוע נתקדש אהרן יותר מכל אחיו הכהנים, שנאמר "ללבוש את הבגדים" והיינו שנתלבש על ידי משח שנאמר "ויקרב משה את אהרן ויתן עליו את הכתונת ויחגור אותו באבנט וילבש אותו המעיל ויתן עליו את

5 ח"פ ח"פ

הבדלים בין כהן הדיוט לכהן גדול התורה מצעידה אותנו במעלות קדושים וטהורים. מקדושת כל העדה "קדושים תהיו", עלינו לדרגת קדושת הכהנים "קדושים יהיו לא-להיהם", ומשם עולים אנו לקדושתו של ה' כן הגדול מאחיו, "כיו אנו דם מקדש שו" (בא טו). קדושת הכהן הגדול באה לידי ביטוי לחומרא בשני תחומים, בהחלבת איסורי השומא, ובצמצום מרחב הנישואין. טומאת מת, שהותרה לכהן הדיוט במות אחר משבעת הקרובים, אסורה על הכהן הגדול גם ביחס למשפחתו הקרובה: "ועל נפשות מת לא יבוא, לאביו ולאמו לא יטמא". ולכן בניגוד לכהן הדיוט

ולכאורה יש להבין, מדוע הוצרך להלבישו וכי אהרן הכהן אינו יודע להתלבש, אלא ודאי מטרתו של משח להלבישו היתה כדי להוסיף עליו קדושה, ועל כל מלבוש ומלבוש היה משח מכון וממשיך קדושה על אהרן מהמדה שהיה רומז לכל מלבוש, כי שמונת הבגדים כל בגד ובגד יש לו רמז משלו, ועל כן הפסוק פירט כל בגד ובגד בפני עצמו ולא אמר וילבש אותו את הבגדים בכללות, ועל פי זה מובן מדוע זכה אהרן הכהן להיות עליון קדוש וטהור מכל אחיו הכהנים, משום ששום כהן לא זכה למה שאהרן זכה.

Impressions count

Rebbi Yehoshua ben Chananya was a Sage of the highest caliber, and a representative of Klal Yisroel to Rome. The Gemara (*Taanis* 7a) mentions how Caesar's daughter once commented on Rebbi Yehoshua's unpleasant countenance, "Can it be? Torah so grand in such an unsightly vessel!" Similar statements are made regarding Shmuel, the *Amora*.

Rebbi Yehoshua himself pointed out, just as wine sours when placed in beautiful vessels of gold and silver, and is best kept in an earthenware jug, the Torah is also best preserved in a simple, though unattractive vessel. Although the princess' comments were mistaken, we cannot avoid the fact that physical appearance, nonetheless, makes an impression.

- A Sage has to live up to the status he has in the eyes of others, and this confers upon him a solemn responsibility, which he cannot forget for a moment. He has to engender a feeling of trust and respect in the people among whom he circulates. A Kohen similarly represents *avodas Hashem*, and he must also dress in a manner that will bring honor to the One he serves.

Attention to one's personal appearance is often seen as superficial.

7 We are taught to emphasize the *penimius*, the inner world of *avodas Hashem*, and to downplay the importance of 'image'.

There is a tendency to take this attitude to an extreme, and intentionally ignore the way others perceive us, as if the slightest attention to external matters would automatically detract from our *avodah*. But that is a mistake. It is important that a person consider the effect he has on others. He should therefore seek to present himself in a way that when others see him, they should say, "That is how a *ben Torah* should look." First appearances create an immediate impression, which in turn, deeply affects the long-term impression. Being aware of this is especially important when one is called to perform a mitzvah or communal task, such as leading the congregation in prayer. Carrying out one's duties when properly groomed shows that one understands that he is involved in *melechtes Shamayim*, and that all he does, he does for the Ribbono Shel Olam.

gentile, to someone who represents the type of achievements that are in direct contrast to what the Torah demands of us.

Every person possesses the attribute of admiration. The Jew is bid to channel his admiration towards those personalities who embody the Torah and the desire to cling to Hashem. Ten Sages were murdered by the Romans, the *Assarah Harugei Malchus*. We eulogize them on Tisha B'Av using the most eloquent language: "ארני לבנון" - Cedars of Lebanon, mighty ones of Torah, bearers of shields in Mishnah and Gemara. A cedar tree is magnificent and impressive. It is old, graceful and majestic, possessing a certain regal glory, and is used to represent these qualities metaphorically. "כארו בלבנון ישגה" - They rise up as the cedars of Lebanon (Tehillim 92:13).

This is why the 'heroes' of Torah are the "cedars of Lebanon." They are *baalei traisin* - shield-bearing warriors. What is there about the quality of great Torah scholars that causes this special admiration? What is it that is so heroic about their actions?

Unlike the gentiles, whose legendary heroes are usually those who have distinguished themselves in the various arts of warfare and mass-murder, the Jewish people look towards men of wisdom, compassion and spirit as our role models. The stories told of our Sages make no mention of any cruelty, murder, or prowess in battle. Unlike the gentiles, we see little value in their beloved traits of ruthlessness and destruction.

The measure of a man

9 Shlomo HaMelech writes, "מזרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו" - A refiner for silver and a crucible for gold, and a man according to his praises" (Mishlei 27:21). One device is used for measuring the purity of silver, and another device for gold, yet how does one measure the purity of a human being?

This can be gauged according to whom he praises. *Ish lefi mehallelo*. The type of person he praises reflects his value system and his image of the world, and emphasizes all that he holds to be noble and valuable. If his praise is for entertainers and sportsmen, who, despite possessing

undoubted talents, have the most despicable personal *middos*, then this reveals much about what he holds to be important in this world.

On the other hand, if the person whom he admires and praises is an *ish kadosh*, a *ben Torah* who has good *middos*, who would never harm or embarrass another person, who has respect and regard for every individual instead, devoting his days and nights to Torah, mitzvos, and *maasim tovim*, then this reflects his higher vision of the world and that which is valuable in it. By looking at the one he praises, we know who he is, "A man according to his praises."

10 A Torah hero

The system in Klal Yisroel has to be geared to produce individuals who merit our admiration. It must be stressed that we are talking about admiration, and not veneration, which means making a human being into an object of worship. This should never be allowed to happen. Admiration and veneration should not be confused. Admiration means knowing that a person is a mere human being, yet has developed himself to a degree of perfection that inspires praise, and a desire to attempt to emulate his attainments.

* A human being who comports himself according to Torah, who has devoted his life to HaKadosh Baruch Hu and represents Him in all that he does, inspires others to likewise reach for greatness. This is similar to what is stated in the Gemara:

לעבוד במקדש כאילו לא אירע דבר?! וכי מחשבתו נתונה באותם רגעים לקרבן שבידו? אמנם כה"ג יושב 'שבעה', וכל העם באים לנחמו בביתו ואומרים לו "אנו כפרתך" - אבל אינו יושב על הקרקע, וגם אינו קורע (שם). היינו: התורה מורה שהתהווהות שלו עם קרובו שנפטר, תהיה מצומצמת ביותר.

ובל נשכח במי מדובר: בבתן-הגדול שהוא מופת לעם ישראל כמעשיו המובנים ובדרכיו הנעימות, אודב שלום ורודף שלום המצטיין ב"ואהבת לרעך כמוך" - ע ל י ו אוסרים לנהוג כבוד אחרון במי שהביאו לחיי העולם הזה והבא? נר אביו כבה, ויתכן שאף באופן פתאומי ומראגי - והוא עומד, הדור כבגדי זהב, ומדליק את נר מגורת המקדש כאילו לא אירע דבר...

יחיד ומיוחד בעולם-הזה

12 תשובת הדבר היא, כרצונו העז של אהרן הכהן לדבוק בה' תכלית הדבקות. שאיפה עזה זו רוממה אותו מעלה-מעלה, עד שהפך לאדם רוחני בתכלית שהכניע את טבעו הגשמי (ר' רמב"ן ל"ידיים אהרן" - ויק' יג). היכולת להעפיל למדרגה עילאית זו, תובן על פי מאמרם (קד' ל): "שלושה שותפים הן באדם: הקב"ה ואביו ואמו". חלקם של ההורים בשותפות הוא הגוף, וחלק ה' הוא הנשמה. אהרן עמל כל ימיו כדי שלגשמתו תהיה הכבודה, עד שהיה קרוב יותר לעולם הרוחני מאשר לעולמנו זה.

הדבק בקונו - פועל מעין קונו

מגולותיו הרוחניות של אהרן כאות לירי בישוי בדברי התרגום יונתן בפרשת "מסעי" (במד' לה, כה), המבאר מדוע רוצה בשוגג מתכפר וחוזר לביתו דווקא במיתת הכהן-הגדול. גרעין הדברים הובא רש"י (שם), אך יונתן בן עוזיאל, גדול תלמידי הלל הזקן (סוכה כה) מוסיף ומגלה:

"ומשום שלא התפלל ביום-הכפורים בקודש הקודשים על שלוש עבירות קשות: א. שלא יכשלו עם ישראל בעבודה-זרה; ב. בגילוי-ערויות; ג. בשפיכת-דם נקי; והיה בידו לבטלן בתפילתו ולא התפלל - לכן נקנס [הכה"ג] למות כאותה שנה".

הרי לנו מה נוראה בקודש היא מעלת הכהן-גדול! שתפילתו ביום הקדוש בקודש הקודשים, מסוגלת לשמור על כל ישראל במשך שנה שלמה, שלא יכשל אדם * באחת העבירות החמורות. אין זאת אלא, שכשם שיש בכוח הבורא לקדש את עמו לכל יכשלו בחטא, כך הכה"ג, מעוצם דבקותו בה', נעשה כמלאך-שרף הניכנס לפניו ממחיצתו של הקב"ה, ופועל בעין פעולת רבו,

ומה עצמו דברי המדרש על הכתוב ככה"ג הנכנס לקודש הקודשים, "וכל אדם לא יהיה באהל מועד, בבאו לכפר בקדש עד צאתו" (ויק' מז, יז) - תמה רבי אבהו: "וכהן-גדול לא אדם היה"? איך אפשר לומר "וכל אדם לא יהיה..." שם, כשהכה"ג עצמו הוא אדם! היה לו לומר: 'וכל אדם אחד לא יהיה...'! - אלא, עונה המדרש, "בשעה שהיה רוח-הקודש שרוי עליו, היו פניו בוערות כלפידים", וביאר ה"מתנות-כהונה" שם:

~ "ויצא מכלל אדם לכלל מלאך!"

17

והנה אמת נכון הדבר, שהכהן הגדול מאחיו, הוא השורש הפנימי ביותר של עולמנו, והוא כלי מחזיק ברכה להמשיך את האורות הפנימיים והעליונים ביותר, ולהחיות את העולם כולו מהמשכתם. לאור זאת אומר הזוהר הקדוש, שהכהן הגדול הנה חייב להיות בכל עת בשמחה ללא גבול, באמונה ונהרת פנים, שיהיו 'אנפוי חייכין תדיר', וצהלת פניו לא תסור ממנו. מפני שמעמד נפש זה הוא הממשיך את האור והברכה ממרומים, כמשפט יסוד-העולם, שאין האור נמשך מלעילא אלא לכלי הבנוי דוגמתו.

"עבודה גדולה ומאירה היא להסיר את הכעס מן הלב לגמרי, להביט על הכל בעין יפה, בחמלה של חסד שאין לה גבול, להידמות לעין העליונה, עינא עילאה, עינא דכולא חיורא, גם על מה שעושים הרשעים... לחמול על היותם נשקעים בבון הרשעה, ולמצוא את הצד הטוב שבהם".

כהני ה', אנשי הנשמה, נשמתם אצולה מבחינה עליונה שטהורה היא ומסוגלת להתעלות לעילא, אל המציאות הקדושה שטרם חטא אדם הראשון. השל"ה הקדוש לימד אותנו שאהרון וזרעו הם בחינת הכוח המתקן את חטא אדם הראשון, וכללות כל ספר ויקרא סובבת על ציר זה של תיקון חטאו של אדם הראשון (ראה של"ה תורה אור מתורה שבכתב ספר ויקרא). ממילא ברור שהכהנים נצטוו להיברל מטומאת המת, כדי לתקן בזאת את חטא אדם הראשון. כך, בכוחם העליון, הם מאירים את הנשמה. הם נלחמים בכל מצב מענות של מוות, של פירוד גוף מנשמה, הם נלחמים ברשעה שהיא מוות, כדברי חז"ל שהרשעים בחייהם קרויים מתים (ירושלמי ברכות טו ב) כי גופם אינו מחובר לנשמתם.

18

והנה עניין עמוק נוסף מובא בזוהר הקדוש לגבי הכהן הגדול, שנאמר בו איסור להיטמא למתים, אפילו לא לאביו ולאמו, והזוהר מבאר את עומק העניין באופן נפלא מאוד, וממנו נשכיל טעם פנימי גם באיסור הכללי של הכהנים להיטמא למתים. והיינו, שהנה כלל גדול בידינו, שצריכות ההשפעות העליונות להימשך לעולם על ידי שיימצא כלי דוגמתן בעולם הזה. שאין האור מוצא מקום לשכון, אלא בכלי בנוי דוגמתו ובצורתו. שכן דין למטה מושך דין מלעילא, ושמתה מלמטה מושכת שמחה מלעילא וכן על זה

ובאה התורה ומורה, שבכל דור ודור יהיה אחד מצאצאי אהרן, שייגע למעלה זו של סבו הגדול. אדם, שישמש כאיש-קשר בין הקב"ה לעולמו, ואשר באמצעותו ירד שפע של חיים לכל האנושות. תפקיד כזה, משימה כה חיונית - אי אפשר להפסיק! לכן "ומן המקדש לא יצא" - אינו הולך אחר מימת המת, אלא נשאר הוא בקדושתו (ויק' בא, יב; פנה' יח). קשור לאלקיו, למקור החיים, ואסור בכל קשר עם המוות. לכן גם, כהן שהרג את הנפש מנוע מלשאת-כפיו ולברך את ישראל (ברכ' לב:). ועד כדי כך קשור הכה"ג לעולם העליון, לאלקים-חיים, שגם כשהוא אונן על קרוביו - יכול הוא לעבוד במקדש ועבודתו כשרה (מה-שאין-כן כהן הדיום').

על אישיות כזו ציוותה התורה, שישאיר את העיסוק במת - כולל קרוביו האהובים - לאחרים (אמנם מת-מצווה שאין מי שיקברנו, חייב גם כה"ג לטפל בקבורתו - רש"י לויק' בא, יא); שטומאת-המת, לא תפריע אותו ממישמתו החיונית שהיא דבקות בה' יתברך.

שנים אחר כותבי זאת, ראיתי דברים נמצאים של ספר "החינוך" במצווה ע"ה, ומצאתי שזכותי לכוון לדעתו כמהות אישיותו של הכהן-הגדול:

"והכה"ג הנבדל להיות קודש-קודשים, עם היותו בעל גוף,

נפשו תשכון תמיד בתוך המשרתים העליונים...

כי מרוב דבקות נפשו למעלה, יתפשט לגמרי מטבע בני איש

וישכיח מלבו כל עסק העולם-הזה הנפטר".

14

מתבטל - ומתחבר לשכינה

ואם תאמר: כיצד תתיישב מדרגה זו הגבוהה מאוד מדעתם הרגילה של הבריות, עם מאמרו של הלל ב"אבות" (א, יב): "היו מתלמדיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרין לתורה"? איך יכול אדם כה רוחני המופשט לגמרי מענייני החומר, להיות מחובר לבריות?

- בתשובת דבר זה, נעמוד על שורש אהבת הבריות של אהרן: אהבה זו, יונקת מדבקותו המוחלטת בבורא! גדול התבטלותו בפני ה', גרם לתופעה שאין לה אח ורע: שיחסו לבריות, נעשה מעין יחסו של הבורא לברואיו! "מה הוא חנון ורחום - אף אתה היה חנון ורחום" (שבת קלג:). מה הקב"ה מביט ביצירי-כפיו באהבה, בחמלה וברחמים מרובים, אף אהרן בן. שם ה' הוא "שלוש" (ויקרי' מ, ט), והדבק בו רואה את הולת באור מבטו של עושה-השלום, הרוצה שבניו יהיו בשלום ובאהבה זה עם זה. אהרן אפוא, הביט אל הבריות כמעין "עין של מעלה", שאינה רואה עמל וחמא בישראל (ראה תר"כ שמיני א) ובו זה קרבן לתורה.

מעתה קל להבין איך יתכן שאהרן, מנהיג ישראל ונביאם במצרים במשך עשרות בשנים, שמח בלבו כששמע שאחיו הצעיר יצעד בראש העם הנגאל ממצרים. כיצד לא נפגע מלשמש "כינור שני" למשה הבלתי מוכי המגיע פתאום ממדיין, ומלהיות דובר למנהיג שהוא כבד-פה וכבד-לשון... כי כשאדם מצוי בדבקות עליונה בבורא, אין לו אלא רצונו-של-מקום; ואם רצון ה' הוא שמעתה משה ינהיג את ישראל - זהו מעתה גם רצונו של אהרן!

זה כוחה של התבטלות אמיתית לה', והיא מדרגה נפלאה עד מאוד.

15

מלאך-המוות והעמידו על כורחו! הרי שהכהן-הגדול מסוגל לעצור את מלאך-המוות הנורא, שכן גם הוא "מלאך ה'", כמפורש ב"מלאכי" לעיל. לכן - כתב רש"י - לא האמינו ישראל שאהרן נפטר, כי איך יתכן שיגבר עליו המלאך שנוצח על-ידו! (רש"י לבמד' ב, כט). והאמת היא שצדקו... אהרן נפטר בנשיקתו ולא ביד מלאך-המוות! (יל"ש חקת תשס"ד, ד"ה קח').

הרי לנו, שהקדוש-ברוך-הוא מסר עולמו לשומרים; מעלת הכהן-הגדול היא כה עצומה, שבכוחו לגבור על היצר-הרע, השמן ומלאך-המוות.

קל טעם פרשת אמר ודעת

והכהן הגדול מאחיו (כא. י.)

פירשו חז"ל "גדלוהו משל אחיו", ובאמת שכן הוא שרשו של דבר שכל גדולתו של הכהן אינה אלא בעבור אחיו, והצדיק האמתי יודע שאינו זוכה לגדולה אלא בכרי לשרת את אחיו ולהשפיע מגדולתו עליהם, וזהו הגדול מאחיו, שמרגיש שיינו גדול אלא בשביל אחיו.

כן דרכם של גדולי ישראל שכל הדורות, בורחים ומתרחקים מכל שורה ומינוי, ואינם מבקשים גדולה לעצמם אלא צורך אחיהם הוא, שאז מתגדלים לשרת את ישראל בשרותם.

משנה שכיר

כגוונא דלעילא¹², עכ"ל. הרי דהכהן הגדול צריך להיות תמיד בחרוה ובשמחה יתירה מכל אדם, ופניו יאיר, ולא יהיה עליו שום נדנדו עצבות ורוגזה ח"ו. וכשיהיה שרוי בעוני ובצער ובדוחק אי אפשר להיות בשמחה כידוע, על כן התחייבה התורה שיהא גדול מאחיו בנוי ובחכמה ובעושר, והעיקר שיהיה עשיר, דאם יחסר לו העשירות לא יהיה חכם, כי חכמת המסכן בויה נקהלת ט טו, וגם לא יהיה בנוי כי העניות מנוולת אותו, על כן צריך שיהיה עשיר ואז יהיה גדול מאחיו בשלשה דברים הללו, וכמו שדרשו חז"ל בחולין נקלה ב.

להוסיף על התיק והעיקר הוא העשירות, דאם יהיה עשיר יהיו בו כל השלשה דברים, ואם לאו יחסר ממנו כולן, והטעם כמו שאמרתי דאם לא יהיה עשיר יחסרו ממנו המדות שצריכין להיות בו, באור פנים ובפנים של שמחה וחרוה כגוונא עלאה דכתיב ביה ויהיה טו טו, כן יעו וחרוה במקומו, ואז יהיה יכול להשפיע על בני ישראל השפעות טובות, ועיני חולין נשם דהגמרא דימא את התלמיד חכם לכהן גדול כזה לגדל אותו מאחיו, ואז יהיה התלמיד חכם בשמחה ובהארת פנים ויוכל להשפיע על המסתופפים בצלו השפעות טובות וישועות אמן, שוב מצאתי בספר שיח יצחק וימא ית.

*12 ביאור דברי הוהר: בא וראה כי הכהן גדול צריך תמיד להראות את עצמו ביופי הפנים ובמאור הפנים ובשמחה יותר משאר כל הכהנים, ואסור להראות בו עצבות וכעס, אלא בכל דבר יתנהג כמו עין של מעלה (ע"פ מתוק מדבש).

ושנית, גם לפי פרש"י שהחושן מכפר על עוות הדין הלוא כל ענין עוות הדין י"ל כי בא מחסרון בנשיאת עול עם חברו כי כל אונאה וכל שכן גניבד וגזילה הן אכזריות ואי הרגשה בצער הנגרם על ידם, וא"כ קרוב מאד לומר שכי עיקר פעולת החושן לכפר על עוות הדין הוא רק כשמונח על לב רגיש הנושא בעויו עם חברו ומצטער בצערו כאילו הוא ממש צרתו.

ובענין האורים ותומים כבר האיר עינינו ראש ישיבת מיר הגאון ר' חיים לוי שמואלביץ זצ"ל באחת משיחותיו הנפלאות (שיחות מוסר שנת תשל"ז) בדף פ"ב שם) וז"ל שם - לב רחב כזה המכיל בקרבו מדה עליונה של שמחו בשמחת זולתו, הוא המקום המתאים לקבוע עליו את האורים ותומים, כי לב זו מסוגל להרגיש את לבו של כל אחד מישראל ואת לב כולם יחד, ובכדי שתתקב השובה נכונה ע"י האורים ותומים צריך לב שביני וירגיש את השואל ואת שאלתו

המפרשים דנים במגוון צדדים מהותיים היוצרים את ההבדלים ההלכתיים בין כהן הדיוט לכהן גדול. הביטוי "הכהן הגדול מאחיו" מציין שהכהן הגדול הוא כהן כשאר אחיו, אבל בה בעת הוא קדוש מהם.¹⁵ כך כתב רבינו בחיי: "והכהן הגדול מאחיו - על דרך הפשט, אחר שהחמיר על כהן הדיוט ואסר עליו טומאת מת, זולתי במתים ידועים, ואסר עליו גם כן הנשים: זונה וחללה וגרושה, זולתי [=ולא] אלמנה. הוסיף עתה והחמיר על הכהן הגדול שהוא מקודש ופנימי יותר, מיוחד לעבודת ה' לא ימיש מתוך המקדש, שיהיה אסור לו להטמא בשום מת בעולם, לאפילו על אביו ועל אמו. ושיהיה גם כן אסור בכל הנשים זולת הבתולה הכשרה, וטעם הדבר שתהיה נמשכת לדעתו ולרצונו. והכהן הגדול יצטרך שיהיה גדור ביותר בענין המשגל, ולכן נאסרה עליו אם היתה רגילה תחילה באיש אחר."

כעין זה כתב בעל החינוך: והכהן הגדול הנבדל להיות קודש קדשים¹⁶, עם היותו בעל גוף, נפשו תשכן תמיד בין המשרתים העליונים [=המלאכים]. על כן לא תחוש התורה עליו, להתיר לו טומאה לעולם, ואפילו לקרובים, כמו [שהותר] לכהנים הדיוטים שכתבתי למעלה, דחס רחמנא עליהם שישפכו נפשם בבית המת, כי יחסם לבבם על קרוביהם.¹⁷ מה שאינו כן בכהן הגדול כי מרוב דבקות נפשו למעלה, יתפשט לגמרי מטבע בני איש, וישכיח מלבו כל עסק העולם הזה הנפסד. ועל חברת הקרוב לא תבהל נפשו, כי כבר הוא נפרד ממנו בעודנו בחיים" (מצווה רע). ובאשר למצוה לשאת רק בתולה, כתב: "משרשי המצוה לפי

המשך חכמה מגדיר את הכהן הגדול כסוג אחר. הוא מביא מחלוקת בענין כהן שמינהו כהן גדול, אם מביא גם מנחת חינוך של כהן הדיוט בנוסף על עשירית האיפה של מנחת כה"ג [כדעת הרמב"ם] או רק מנחת כהן גדול²¹ [כדעת הכסף משנה בשם ירושלמי, שקלים פרק ז]. ומבאר הרב את המחלוקת: "ונראה לי דתלוי, אם נאמר בכהן גדול אבנט שלו ושל כהן הדיוט שווים, הרי דכהן גדול הוי גם כהן הדיוט, שד' בגדים שווים, רק שנתווסף עוד ד' בגדים - לכן מביא כדאמר בגמרא דילן [=בבלי] אחת לחינוך כהן הדיוט, ואחת לחינוך כהן גדול. אבל אם נאמר באבנטו של כהן הדיוט של בוך, ושל כה"ג של כלאים [שרק לכה"ג מותר לחגור אבנט של כלאים], א"כ הוי כה"ג דבר אחר בפני עצמו ואינו כהן הדיוט כלל, לכן אינו מביא רק אחת לחינוכו". (אור שמח, הלכות כלי המקדש ה, יז) והעיר הרב קופרמן: "כהן גדול אינו דרגה חמורה יותר מכהן הדיוט, אלא סוג אחר לגמרי של אדם. גם זה וגם זה אסורים בטומאות מסוימות, אולם לא הרי מהות האיסור אצל כהן הדיוט, כהרי מהות האיסור אצל כה"ג. בכהן הדיוט יסוד האיסור נובע מתפקידו בבית המקדש, בעוד יסוד האיסור אצל הכהן הגדול הוא בתחום אחר לגמרי, הלא הוא התבודדותו המתמדת לשם התרבות עם הבורא." (משך חכמה כא, יד הערה 4).

מתנת נושא בעול - סוד הכהונה חיים

רק שצריך להבין מהו המדה כנגד מדה בשכרו זה, כי הלא פשוט הוא שאין זה גזרה שוה של לבו - לבו בלבד, אלא בודאי הדבר הוא יותר עמוק ויסודי. וכאשר נתבונן נראה כי שייכות נפלאה יש ביניהם וכי כל סגולות ופעולות החושן והאורים ותומים תלויין זקא במדת נושא בעול עם חברו שבלב הכהן הנושא אותם.

ראשית נראה על פי דברי הספרנו הנ"ל שהכוונה שיתפלל עליהם שיזכו במשפט ע"י זכרון טוב של אבותיהם, וא"כ פשוט הוא כי המתפלל בעד אחרים יזכה להיענות בתפלתו כפי מה שהוא מרגיש צרכי אחרים כצרכי עצמו ממש, ורק מי שיש לו לב רגיש הנושא בעול עם חברו ומצטער בצערו כאילו הוא ממש צרתו עליו יכולים להטיי האחריות לשאת את החושן לפני ה' לזכרון.

The mark of a *gadol*, a person who possesses greatness and maturity, is defined by the Torah in terms of his ability to be concerned with others. The *Ribbono Shel Olam* is called *HaGadol*, the Great, and Chazal explain this appellation to refer to Hashem's trait of goodness and kindness. Therein lies His *gadlus*. The concern that envelops and permeates all existence is the mark of His unlimited greatness. Hence He is *HaGadol*.

We are exhorted to walk in Hashem's ways and emulate His attributes: "As He is called merciful, so, too, should you be merciful." Thus, if Hashem is called *HaGadol*, we too must strive to emulate this *gadlus*. Just as He is concerned with all Creation, so must we strive to emulate that all-encompassing concern.

Rabbi Shimon Shkop, zt"l, in his preface to *Shaarei Yoshor*, addresses the following paradox. On the one hand, man was created with a natural concern for himself and his own personal needs. "Love thy neighbor as thyself" is predicated on self-love and self-concern. And yet, man is exhorted to be concerned with others. Reb Shimon explains that the key to resolving these seemingly conflicting concerns lies in the definition of self.

* Everyone possesses their "ani" — the essence of their being. As the *Mishnah* clearly states in *Pirkei Avos* (1:14), "If I am not for myself, who will be for me?" However, the definition of this selfhood can be expanded beyond the parameters of one's physical person.

Many people feel that their spouses are part and parcel of themselves — "His wife is like his own body," say Chazal. Hence one's concern for a spouse is included in the natural concern for self. Others extend their self to include their families, still others their neighbors. The more one perfects himself, the more his concept of self encompasses. The truly great person feels all *Klal Yisrael*, indeed the entire world, as part of his self.

And so, the *Mishnah* in *Avos* continues, "וכשאני לעצמי קה אני" — when my *ani* is limited to my individual self alone, what is the value of this *ani*?"

* A baby enters this world with a clenched fist. After 120 years, part of the preparation for burial includes the opening of the deceased's hands. A person comes into this world concerned only with his own needs and desires. His fist is clenched tight. He is closed unto himself. As he matures, he slowly opens that fist to reach out to extend his self to others, to embrace an entire world in his concern. He must exit this world with an open hand.

30

About a hundred years ago, there was a man called Reb Nuchem in Grodno, a city in Russia; they called him Reb Nuchemke, an affectionate form of his name. Reb Nuchemke was a big *talmid chacham* and a big *ba'al chessed*, but he was not a rabbi. He was the *shamash* of the *shul*. He took care of the needs of the *shul*.

31

He saw that the *shul* should be clean, that there should be wood in the stove in the *shul* and that there should be *siddurim*.

In those days and in that place, there were no oil burners or gas furnaces to heat the homes in the cold winters. They had wood-burning stoves. You had to buy wood or go out into the forest to collect it in order to heat your house. For many families, finding wood for their stoves was not a simple matter, and Reb Nuchemke used to run around the city raising money in order to make sure there was wood at the window of every home. He also made sure that every orphan and widow had firewood, and that everyone who needed warm clothing and boots would have them. Day and night, he was busy doing *chessed*. There's a biography of him, but he's not really so well-known.

וכן מצינו ששאל עלי הכהן אודות חנה באורים ותומים, והי' סבור כי התשובה היא "שכרה", ואמרה לו חנה "לא אדוני" — לא אדון אתה בדבר זה, כי הכונה "שכרה" (או כשרה) שלא הרגיש לבו את צרתה ואת נפשה, על כן לא פשה נכונה את דברי ה' באורים ותומים [כי הלא פעולת האו"ית היתה להאיר האותיות שבשמות בני ישראל, אבל צירופן וקריאתן היתה תלויה בדעת הכהן גדול].

אולב אהרן שהשתתף בשמחת הזולת כאילו היתה זאת שמחתו, ישתתף גם בצער הזולת כאילו היא צערו, ויהיו דברי האורים ותומים שעל לבו מאירים וברורים, עכ"ל הגר"ח שמואלביץ זצ"ל.

ובאמת לא רק הכהן הגדול מאחזי אלא כל כהן צריך שיהי' לו בעבודתו מדה זו של נושא בעול עם חברו כדי לכפר על בני ישראל בכוונתו ובזריזותו, בין בקרבנות ציבור בין בקרבן יחיד, דכיון שתכלית הקרבנות היא לקרב לבן של בעלי הקרבן לאביהם שבשמים צריך שיהיה לכהן המקריב לב רגיש לבקש ריצוי הבעלים כריצוי עצמו ובזה יעלה הקרבן לרצון לבעליה. אמנם בין בגדי הכהונה ברור מדברי הגר"א הנ"ל כי נתייחד חושן המשפט להיות תבגד אשר עיקר הכבוד והתפארת יוצאים ממנו, בזה כל סגולתו ופעולתו תלויין במה שהכהן גדול הלוכש אותו יהיה מוכתר במדה נשגבה זו של נושא בעול עם חברו.

ואולי משום הכי משתמש הפסוק שתי פעמים בלשון בלתי רגיל זה של "ונשא" אהרן את שמות בני ישראל... "ונשא" אהרן את משפט בני ישראל וכו', לרמז כי חשיבות החושן הוא תלויה באם הכהן גדול הוא איש "ונשא", כי אין הכוונה בזה רק משא החומרי של הבגד והאבנים לזכרון אלא שיהא לבו מבין ומרגיש להיותו מוכן לשאת זכרונם של בני ישראל ע"י שהוא נושא בעול עם חברו!

תבירו!

אמצא כי חמדה של נושא בעול עם חברו אינה רק הזכות אשר בשבילה זכה אהרן לכהונה, אלא היא עצם סוד הכהונה ומעלתה.

27

כהנים - להביט אל הנשמה החיה

אם כן, ראינו שהכהנים הם המחנכים הגדולים, מאמינים בכל לבבם בעם ישראל, מלאים בעין טובה וכלב רחום, אוהבי ישראל ואוהבי ה', מכירים בכל פנימיותם את הנשמה של ישראל, ובכך מחברים את ישראל אל נשמתם, אל קדושתם הפנימיים, וממילא - אל אביהם שבשמים.

* אסור לכהנים להיות אנשים חיצוניים, אנשים הרואים ומרגישים את הגוף ללא הנשמה. זו בחינה של סומאמת מת, של השתקעות רק בגוף ללא הנשמה. הכהנים צריכים לראות את החיים שנגוזים בכל, את הפוטנציאל הגנוז בכל אחד ואחד בישראל שמלא בתוכו מצוות כרימון (ברכות נו א). זו מעלתם של אנשי הכהונה, אנשי החסד, ללמוד להביט על הפנימיות, כמו מבטו של הקב"ה, אשר בעיני עילאה, עיני דכולא חיורא, מביט על ישראל ורואה שכולם קדושים וטהורים. הקב"ה, טהור עיניו מראות רע והביט אל עמל לא יוכל, ומעולם לא ראתה חמה, בחינת קודשא בריך הוא, פנימתה של לבנה (ראש השנה כג ב), בחינת כנסת ישראל. כך הכהנים, אנשי החסד, צריכים להביט על המציאות. כמו מבטו של הקב"ה. כותב הרב קוק (שמונה קבצים ג קנח):

28

הכהנים שייכים אל החיות האלהית השלמה, הם נעלים ומרוממים מהעולם הזה ומשפלותו. כל החיים הצרים שיש בעולם הזה, ריב ומשטמה, מוות וכיליון גבולות וצרות, כל אלו אינם שייכים לכהנים. הם נעלים מכל זאת, שרויים בשגב האצילות העליונה שהיא תמימה ומום אין בה. ההתבדלות מחלק ונחלה, ממשא ומתן חומרי, מרימה אותם ממעל לסבכי מערכות אנוש ותככי החיים של קנאת איש מרעהו, תחרות וצרות עין. שרויים הם במקדש של אהבת ישראל, שמחה בה, אמונה והישענות גמורה על מי שאמר והיה העולם.

רוחו של רבי שמעון בר יוחאי

מי שהוא היסוד והשורש של המבט הפנימי על ישראל, הלא הוא רבי שמעון בר יוחאי, היסוד והשורש של פנימיות התורה, שמלמדת אותנו להביט על הפנימיות. דרכו של רבי שמעון בר יוחאי היתה להביט על הפנימיות ולהעצימה בכל עוז, למען גלותה בכל מרחבי החיים החיצוניים, אנו רואים - הן מדבריו בוהר והן מכל מיני הלכות - את

We all know about the Chafetz Chaim, however. We know that he was a *tzaddik* of the highest order, that he was a genius in Torah, that he was the biggest man of his generation. Well, the Chafetz Chaim used to spend a few days in Grodno every year just to observe how Reb Nuchemke did *chessed*. It was not an easy thing to travel in those days. It's not like today where you take a bus, you take a train, you get on a jet and a few hours later you're on the other side of the world. In those days, to travel a few dozen miles was very difficult. You had to travel by horse and buggy on muddy, rutted roads. But the Chafetz Chaim did it because he just had to see how Reb Nuchemke did *chessed*. He had to learn from him. He knew that he needed to watch him if was going to learn how to feel, how to empathize, how to extend himself.

ה' גירס

34

By contrast, הכהן הגדול מאחיו, the כהן who towers over all the other כהנים, is to represent the כהונה on its highest positive level. Hence, even before he is sanctified by the anointing oil, he must be מאחיו. He should be superior to them in both physical and spiritual qualities and should enjoy a position of social independence, בנה בנוי בחכמה ובעושר, בנה בנוי בחכמה ובעושר (Yoma 18a). And if he does not have the material means that are necessary to ensure an independent position, then גדלו משל אחיו (ibid.), his fellow כהנים, whom he is destined to lead, are obligated to provide him with the means' (cf. Commentary above, 6:15-16).

35

אשר יוצק וגו' The supreme representative body of the nation — בית — anoints him with the שמן המשחה and authorizes him to wear the בגדי כהונה גדולה. From then onward he represents the highest positive moral ideal, which is to be realized by the whole community of Israel. Such a man has ceased to be just an ordinary individual. Rather, he now must view even his personal relationships from the standpoint of the national idea; and where he is obligated to give positive expression to this idea, this obligation should override any interfering personal mood or emotion.

The national idea knows no death — אין ציבור מת (see *Temurah* 15b). Through the idea of the eternal community, the individual, too, who lives for the community, partakes of the immortality that exists even in this world. With every pure fiber of a faithfully led life he remains forever interwoven with the eternal essence of the community. Through the repercussive activity of his noble soul he will continue to live in this world: — even after his soul has left the physical shell in which he visibly walked among his people.

When the individual who lives for the community loses his wife, and with her his home; when he loses his parents, children, brothers or sisters; and, with them, his family, he will find a home and family again in the national community. There he will find the basis of his existence and creativity, the domain for his life and work. But above all, God, in Whose Sanctuary he serves, the Name of God, which he bears upon his forehead, will raise him to the heights of thought and emotion which transform all of existence, with its many vicissitudes, into a path of life forever joyful in God. This is not a path that leads from the cradle to the grave, from existence to nonexistence. It is a path that leads from life to life, from eternity to eternity.

Hence, this is the law for the כהן הגדול מאחיו: He stands at the pinnacle of the Jewish Priesthood and represents a kingdom of priests. The nation poured the anointing oil upon his head, thus sanctifying him as belonging to God. Then the nation clothed him in the national garments, which symbolize the perfection of all virtues, so that he should be for the people a model and an example. Such a man may not allow his head even temporarily to bear the signs of neglect caused by grief and mourning. Even at his bitterest loss, he may not show himself with a rent in his garments (פריעה and פרימה clearly are parallel to משיחה and לבישה). Even if the person nearest and dearest to him dies, he may not

אפשר לפרש, שיש כאן בפסוק זה רמזים לסיבת גדולתו של הכהן גדול, שנבחר דוקא הוא לשרת לפני ה'. ראשית: והכהן הגדול — מאחיו, היינו שלמרות גדולתו של הכהן גדול, עדיין הוא נמצא בתוך 'אחיו', ולא מתנשא עליהם, ולא מחשיב עצמו מורם מהם, וזה סוד גדולתו. שכל גדולתו של המנהיג היא על ידי ענוותנותו.

ויש כאן רמז לסיבת קנין השלימות, דהיינו משום שמקיים 'שוית' ה' לנגדי תמיד', וזה נרמז בדברי הכתוב: 'אשר יוצק על ראשו שמן המשחה', שהרי שם ה' חרוט על ציץ הקודש, ובמקום הציץ היו יוצקים שמן משחת קודש, וזה מביא לחשוב תמיד רק על קדושת ה' ואמונתו.

36

תורה	אמור	זהב	פה
------	------	-----	----

והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה וגו' (כ"א - י')
אמרו רבותינו ז"ל במסכת יומא (דף י"ח ע"א), והכהן הגדול מאחיו, שיהא גדול מאחיו - בכוח, בנוי, בחכמה, ובעושר. אחרים אומרים: מנין שאם אין לו, שאחיו הכהנים מגדלין אותו? תלמוד לומר והכהן הגדול מאחיו, גדלו משל אחיו. עיין שם.

ונראה לי, שדבר זה רמזו בפסוק, כי התיבות והכהן מאחיו - הן אותיות כה נוי חכמה (אותיות כח משמשות פעמים), ונשארו אותיות הוא הרומויות להקדוש ברוך הוא (כמו שגנאה מדברי רבותינו ז"ל על הפסוק בפרשת ויצא (ל' - ט"ז) וישכב עמה כלילה הוא, והוא בפיורוש רש"י שם, שדרשו מן התיבות כלילה הוא, שהקדוש ברוך הוא סיינו שיצא משם יששכר, וכתב השפתי חכמים שם, דהוא היינו הקדוש ברוך הוא, דאם לא כן, היה צריך לכתוב כלילה הוא. עיין שם). לרמז, שמעלות אלו באו לו מאת הקדוש ברוך הוא. ובין התיבות והכהן מאחיו, באה תיבת הגדול, לרמז שהיה גדול באותן מעלות.

והמעלה הרביעית, דהיינו העושר, רמזה בהמשך הפסוק - אשר יוצק על ראשו שמן וגו', דראשי תיבות יוצק על ראשו שמן, הן אותיות עשירי. ומה שגנרמזה מעלה זו בנפרד, לפי שאין מוכרח שתבא לו מאת הקדוש ברוך הוא, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל, שאם אין לו, אחיו הכהנים מגדלין אותו.

ומה שכתב בעל הטורים על פסוק זה, וזה לשונו, והכהן הגדול, ה' גדול מאחיו, בנוי, בכוח, בעושר, בחכמה, ובשנים. עמ"ל. דבריו אלו, הן כפי שיטת המדרש רבה (ויקרא רבה פרשה כ"ז - ט'). עיין שם.

ונראה לי עוד רמז נאה בזה, דכהן גדול מספרו ק"ח, שהוא כמנין הראשי תיבות של אותן ארבע מעלות, כוח, נוי, חכמה, ממון.

Sichas Mussar

37

Chazal clearly establish that strength is an essential prerequisite for both the priesthood and prophecy. What is the connection between physical strength and these spiritual vocations?

Rambam (*Yesodei HaTorah* 5:1-2) interprets the strength mentioned here as being of a moral nature: גבור במדותיו ולא ירא יצרור, *Strong in character, his [evil] inclination holding no sway over him in any aspect.* However, the proof points to a physical strength. Thus Aharon's strength is manifest in his ability to lift the Levites and Moshe's strength is established by virtue of his lifting the tablets which were exceedingly heavy (see קפקו משנה and לקום משנה). This brings us back to our original question: Why is physical strength a prerequisite for priesthood and prophecy?

The answer is that the גבורה referred to is the concentration of all one's skills, strengths and abilities, brought to bear toward the attainment of the goal set and the task to be achieved. It is indeed in a sense the physical strength, but not merely the physical manifestation thereof. It is rather the strength exercised to overcome the body's natural laziness and inertia (עצלנות).

How does עצלנות entrench itself in one's personality? How does it retain its hold on man?

Let us take a closer look at the verse in Mishlei: על שדה איש עצל, עברתי ועל כרם אדם הזר לב, I passed by the field of a lazy man and by the vineyard of a man devoid of understanding.

The עצל is compared to the person who is חסר לב, devoid of understanding. Neglect and laziness are the result of apathy and a profound lack of sensitivity. It is only by being totally and completely conscious of the consequences of עצלנות that one can attempt to overcome it. I passed by the field of a lazy man. Shlomo HaMelech writes that it is not enough to hear about a situation. One must see with his own eyes in order to be affected. The verse continues to describe the impact being made on Shlomo by the overgrown ruins of the vineyard and field. First Shlomo merely passed by (עברתי). He then pauses to ponder (נאחזק), and finally the realization strikes him fully (אשית לבי).

Shlomo then sums up the experience as a whole: ראייתי לקחתי מוסר, I looked upon it and took from it a lesson. The key to self-improvement is the actual perception and understanding of the consequences

of עצלנות. Its culmination lies in applying its lessons to one's own deficiencies while the lack of awareness and sensitivity is the root and cause of עצלנות.

There are, in addition, many rationales that a person uses to buttress and reinforce his laziness. The most common pretext to exempt oneself from fulfilling his obligations is the excuse that one lacks the requisite abilities to properly carry out one's tasks in life.

Ramban is perhaps the best rejoinder.

39

ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וגו'. כי לא היתה בהם שלמד את המקלאכות האלה ממלמד או מי שיאמון בהם ודין כלל. אבל מצא בטבעו שינדע לעשות כן, ויגבה לבו בדרך כי ה' לבוא לפני משה לאמר לו אני אעשה כל אשר אדוני דובר (שמות לה:בא). And they came, everyone whose heart stirred him up. None of [those who came] had learned the craftsmanship from a teacher nor had trained himself. But he discovered within himself the ability to do so. His heart stirred him up in the ways of Hashem to come before Moshe and declare, "I will do whatever my Master commands" (Shemos 35:21).

Building the Mishkan required great skills and craftsmanship, skills which these volunteers did not possess. Yet, since they were determined to fulfill Hashem's command and exerted themselves to obey Moshe's instructions, they succeeded in building it. This holds true for every spiritual endeavor; supposed inability does not excuse anyone from any undertaking. If a person but gives his utmost he will succeed.

This is the strength demanded of a High Priest and a prophet. Although we are definitely speaking of physical strength, as it appears from the verses, the source of this strength, however, is not in the flesh. It is the concentration and focusing of all of one's energies towards the desired goals. This can apply both to physical powers and to strength in character in overcoming one's evil inclination, as Ramban explains.

Both of these strengths are rooted in the concentrated effort of the person. Just as עצלנות brings about the deterioration of a person, alacrity and zealotness, elevates a person to רוח הקדש and prophecy.

אבל העיקר כאן הוא זה 'ואחזה אנכי אשית לבי, ראייתי לקחתי מוסר'. כי כך הדברים גם בענינים אחרים, אדם שאינו קובע עתים לתורה היינו משום שאינו מחשיב מזמנו לאורו לימוד. אדם חסר לב שאינו נותן את ליבו לכך. וכשאדם מחשיב את התורה ולימודה, הוא חסר לב שאינו נותן את ליבו לכך. וכשאדם מחשיב את אורו הדבר, הרי יעשה מאמץ עליון למעלה מכוחותיו ויכול להגשים את המטרה שהוא כל כך מחשיבה. ואז אחרי שפתח פתח כפתחו של מחט, הקביה פותח לו פתח כפתחו של אולם ויכול הוא לעשות גם דבר שבדרך כלל אין בכוח אנוש לעשותו.

חשבון פשוט מורה שבדרך הטבע לא יתכן להניף כ"ב אלף איש ביום אחד ונאפילו אם היה אהרן מניף אותם במשך יממה אחת ברציפות, היה עליו להניף אדם בכל שלוש שניות. ותנופה כוללת "מוליך ומביא מעלה ומוריד", וע"כ אומר כאן "החזקוני" שהיה בזה נס. אבל מאחר שהדבר הזה לקיים מצוות ה' היה חשוב עד מאד בעיני אהרן הכהן, הרי בגבורתו יכול היה לעמוד במאמץ גדול כזה ובסיעתא דשמיא שקיבל בבחינה של נס.

ענין זה אנו רואים גם לגבי "פסח שני" בפרשת בהעלותך, כאשר באו אנשים שהיו טמאים לנפש אדם או בדרך רחוקה ולא יכלו להקריב את קרבן הפסח במעודו, ובאו בטענה קשה לפני הקביה "למה יגרע חלקם" ולמה הם ג"כ לא יוכלו לקחת חלק במצוה גדולה זו של הקרבת קרבן פסח. ואז הקביה מציע להם הזדמנות נוספת בפסח שני. והוא פלאי, שעי' הפגנה כזו אפשר להשיג אצל הקביה הזדמנות נוספת לקיום מצוה עוברת. אלא שהקביה ראה כמה הם מוסרים נפשם על המצוה, כמה הם מחשיבים את קיום המצוה של הקרבת קרבן פסח, והבעת אותה חשיבות הביאה לידי כך שהקביה הוסיף עוד מצוה ועוד אפשרות במיוחד עבורם כדי שגם הם יוכלו להקריב קרבן פסח.

ומכאן נלמד מוסר לכל עניני החיים, דבר שאנו מחשיבים לא נתעצל בו כלל ועיקר, דבר שאינו נחשב אצלנו, נתעצל בעשיתו מחוסר לב, ומחוסר שימת לב, והוא מוסר השכל שיש ללמוד ממנו.

41

אבל העיקר כאן הוא זה 'ואחזה אנכי אשית לבי, ראייתי לקחתי מוסר'. כי כך הדברים גם בענינים אחרים, אדם שאינו קובע עתים לתורה היינו משום שאינו מחשיב מזמנו לאורו לימוד. אדם חסר לב שאינו נותן את ליבו לכך. וכשאדם מחשיב את התורה ולימודה, הוא חסר לב שאינו נותן את ליבו לכך. וכשאדם מחשיב את אורו הדבר, הרי יעשה מאמץ עליון למעלה מכוחותיו ויכול להגשים את המטרה שהוא כל כך מחשיבה. ואז אחרי שפתח פתח כפתחו של מחט, הקביה פותח לו פתח כפתחו של אולם ויכול הוא לעשות גם דבר שבדרך כלל אין בכוח אנוש לעשותו.

חשבון פשוט מורה שבדרך הטבע לא יתכן להניף כ"ב אלף איש ביום אחד ונאפילו אם היה אהרן מניף אותם במשך יממה אחת ברציפות, היה עליו להניף אדם בכל שלוש שניות. ותנופה כוללת "מוליך ומביא מעלה ומוריד", וע"כ אומר כאן "החזקוני" שהיה בזה נס. אבל מאחר שהדבר הזה לקיים מצוות ה' היה חשוב עד מאד בעיני אהרן הכהן, הרי בגבורתו יכול היה לעמוד במאמץ גדול כזה ובסיעתא דשמיא שקיבל בבחינה של נס.

ענין זה אנו רואים גם לגבי "פסח שני" בפרשת בהעלותך, כאשר באו אנשים שהיו טמאים לנפש אדם או בדרך רחוקה ולא יכלו להקריב את קרבן הפסח במעודו, ובאו בטענה קשה לפני הקביה "למה יגרע חלקם" ולמה הם ג"כ לא יוכלו לקחת חלק במצוה גדולה זו של הקרבת קרבן פסח. ואז הקביה מציע להם הזדמנות נוספת בפסח שני. והוא פלאי, שעי' הפגנה כזו אפשר להשיג אצל הקביה הזדמנות נוספת לקיום מצוה עוברת. אלא שהקביה ראה כמה הם מוסרים נפשם על המצוה, כמה הם מחשיבים את קיום המצוה של הקרבת קרבן פסח, והבעת אותה חשיבות הביאה לידי כך שהקביה הוסיף עוד מצוה ועוד אפשרות במיוחד עבורם כדי שגם הם יוכלו להקריב קרבן פסח.

ומכאן נלמד מוסר לכל עניני החיים, דבר שאנו מחשיבים לא נתעצל בו כלל ועיקר, דבר שאינו נחשב אצלנו, נתעצל בעשיתו מחוסר לב, ומחוסר שימת לב, והוא מוסר השכל שיש ללמוד ממנו.

תר אהל פרשת אמור משה

42

[א] אחז"ל (ויק"ר כו-ט), למה נקרא שמו כהן גדול, שהוא גדול בחמשה דברים בחכמה ובכח וכו', - בכח שהוא גבור, בא וראה אהרן כשהניף את הלויים, כ"ב אלף הניף ביום אחד, כיצד היה מניפם, מוליך ומביא מעלה ומוריד, הוי שהיה גדול בכח.

47

וכן מבואר בספר חובת הלבבות (שער 'חשבון הנפש', חשבון שנים ועשרים), שכאשר האדם עושה מה שיש ביכולתו, משיג אח"כ כוחות שלא בדרך הטבע חכמה והשגה גבוהה, ורק שיבין האדם שדורשים מאתו המעלה מדרך הטבע.

והעיקר צריך לדעת, שהאדם צריך לשאוף להגיע לדרגות נעלות, אשר מצד הטבע אכן אין בכוחו לעשות את הפעולות הנדרשות לשם השגת מעלות אלו, ואעפ"כ יש צורך לשאוף להגיע אליהן, כי צריך הוא לדעת שהוא צריך לעשות את המוטל עליו, ואילו תוצאות מעשינו אינם בידו אלא בידי הקב"ה, וממילא שכודאי יגיע לדרגות גבוהות יותר ממה שנראה בעיניו שישג ע"י מעשיו. והן הן דברי חז"ל³¹ "כל אחד ואחד מישאל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, שלא קנו האבות העולם הזה והעולם הבא וימותו בן דוד אלא כשביל מעשיהם הטובים ותלמוד תורה". הרי שלמרות שאין לנו כל השגה במדרגתם הנשגבה של האבות הקדושים, מ"מ חובה על

כל אחד כפי ערכו, להתבונן במעשיהם ואף לשאוף להגיע במידת מה למעשיהם.
וידוע מאמר הסבא מנובחרוק וצ"ל - "אף פעם איני חושב על דבר אם אני יכול לעשותו - אלא אם אני חייב לעשותו, ואם אני חייב לעשותו - אזי גם אוכל לעשותו!" בדרך זו הלך כל ימיו, הלך - והצליח!

In Search of Greatness - R' Freifeld 48

The *Chovos Halevavos* says that there is a *chesbbon hanefesh*, a way of introspection, "*al mah sheyeish biy'cholto mima'aseh ha'avodah*." A person should ask himself, he should think and question, he should take stock of who and where he is regarding his *avodah*, his serving the Almighty. He should ask himself honest questions. What can I do? What is available to me? What are my abilities? What is realistic for me? A person can wake up in the morning and say that he is going to be the next Chafetz Chaim, but that's just self-deception. It's not realistic. The *Chovos Halevavos* tells us to be realistic. Where am I? What's my situation, my predicament? What can I accomplish in *avodah*?

* After a person takes inventory of himself and seeks a relationship with the Almighty, he must determine where he is. If he doesn't daven with a minyan every day, then he must make changes in that respect if he expects a close relationship with the Almighty. He has to resolve to daven every day with a minyan, and believe me, it is a challenge for a person who's not used to it to make such a commitment. It's a major undertaking.

What about a person who goes to minyan every day? What does his *chesbbon hanefesh* tell him? What is his next step on the ladder? It could be doing an act of *chesed*. He might decide that every day he must do at least one act of *chesed*, one act that is outwardly directed, one act that turns his focus away from himself. The choice for the next step on the ladder all depends on the results of the *chesbbon hanefesh*, the introspective self-examination. Every individual knows what is particularly suited for him, as long as he takes the time and effort to think it through.

שיאון תקומה ג' ר' א' ט"ו 49

הרי מזה שרקב"ה מטמין לכל אחד כוחות נפלאות למעלה מן המבצע, אשר האדם אינו יודע מהם כלל, ולכן יכולים לעבור עליו שנים רבות בלי לדוויא כוחותיו נסתובבם וכלי לנצלם היטב, אך כשבא זמן שהאדם מחליט שצריך להם כי בנפשו הוא, או חותר הוא בכל מאמציו לחפש אחריהם ומוצא אותם, ואז יכול לעלות על דים לפסני המעלות והצלחות, ואם בן הוא בנשמות, כל שכן וכל שכן כוחותיו אשר כל מהותה של רוחניות לא שייך כלל להגבלות העולם, והאדם צריך רק לחפש בנאותו ולבקש בכל לבו ונפשו גלות מטמנותיו, ואז ימצא אוצרות מלאות וגרושות מה שרקב"ה הבין לו, אשר באמצעותם יוכל להיות גדול וקדוש בישראל.

והנה אפילו אם נפרש שהכונה של "ביום אחד" היא מעת לעת שלם, אכתה קשה טובא, שהרי במעת לעת יש אלף וארבע מאות רגעים, ואפילו הניפם אהון כל הפסק כל שהוא משך כל זיממה, הניף חמישה עשר לויים בכל דקה, כל ארבע שניות תנופה [מוליך ומביא מעלה ומוריד], ואם "ביום אחד" - היינו רק ביום ולא בלילה. היה צריך לעשות כל הניל במחצית הזמן הנ"ל, וכל זה למעלה מדרך הטבע, וכך כתב רבנו בחיי שהיה זה דרך נט. אלא שלפי זה קשה דמנא לן שהיה אהרן גבור, והרי על פי נס עשה כן.

מתרץ הגר"ח שמואלביץ זצ"ל²⁸, כי אף שהיה שם נס, מ"מ כל זה נעשה רק משום שאהרן השקיע את כל כוחותיו בכך, והתאמץ וניצל את כל יכולתו לעשות כאשר נצטווה, עד שנכתוב עליו "וינף אותם אהרן וגו'" ולזה יקרא גבורה! עכ"ה.

ולפי"ז צ"ל שגיבור הכוונה שמיצה את כל כוחותיו, וזה החילוק בין גיבור ישראל לשאר יראי ה', שגדולי ישראל עושים את כל מה שביכולתם הטבעית לעשות וממילא מושפעים הם הרבה יותר משאר בנ"א, ולכך דרגתם היא הרבה הרבה למעלה מדרגת האחרים.

שמעתי הרבה פעמים ממור"ה הגר"מ גיפטר זצ"ל בזה"ל, "המינימום הכי נחות שהקב"ה רוצה מאתנו זה המקסימום שיש בכוחינו, ומי שיעשה כן מקרי גבורה"²⁹.

44

גם ברוחניות, האדם אין לו אלא שצריך לעשות את המוטל עליו, ואילו התכלית והתוצאה היא מאת ה' יתברך [מענטש טוט, און דער אויבישטער טוט אויף].

בן הנה התורה מספרת על בתיה בת פרעה שירדה לרחוץ בנהר וראתה את תיבתו של משה - "ותשלח את אמתה ותקחה" (שמות ב-ה), וכי רש"י וז"ל, ודרשו את אמתה את ידה ונשתרכבה אמתה אמות הרבה, עכ"ל. וזאת אומרת שהתיבה שבתוך הסוף הייתה רחוקה "אמות הרבה" ממנה, ולא הייתה אפילו הוה אמינא שעל ידי זה שהיא שלחה את אמתה שתגיע ידה לתיבה, ואעפ"כ היא שלחה ידה, וע"כ שהביאור בהתנהגותה הוא כמש"כ, שעלינו התפקיד לעשות, כפי יכולותינו, ואם נעשה כן, הקב"ה בא לעזרנו, לכן כתוב אצל בת פרעה "ותשלח את אמתה" ואמרו חז"ל "אמות הרבה".

הנה ונשתרכבה אמתה אמות הרבה (סוטה יב ע"ב). התארכה ידה של בת פרעה ששים אמות [עייני דעת זקנים מבעלי התוס'].

מדדים במיוחד הוא, מה התחולל במוחה באותה שעה שהושיטה, או "שלחה", את ידה. הכי עלה בדעתה, שידה תהא מסוגלת להחזיק בחפץ המרוחק הימנה ששים אמה. מדוע, איפוא הושיטה את ידה?

נראה, איפוא, שלא מדובר כאן אודות ניסים בעלמא, אלא מהלך של "ברוך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו" (מכות י ע"ב).

מהלך זה אינו מהלך של "ניסים". צמוד הוא, ככל הנראה, ל"ברוך שהאדם רוצה לילך". וכפי שאמר ריש לקיש, "הבא ליטהר, מסייעין בידו". עצם הנסוח, מורה על כך, שהדבר הוא בגדר "סיוע" במהלכו של האדם הבא ליטהר. נס, הוא אירוע מידי שמים, שאינו צמוד, ואף חורג בכלל ממהלכי הטבע. הוא "בא" ממהלכים של ניסים.

משא"כ "מסייעין בידו", מחדיר את הנס, בתוך עצם המהלך.

מה שהתחולל בראשה של בת פרעה, הוא בעיקר, ליטוש ה"רוצה", עד קצה גבול היכולת של "הבא ליטהר". ולכן: "מוליכין!" - בידו!³⁰

Living Inspired / R' Akiva Tstz 46

Everything goes after the beginning! Pure beginnings, beginnings beyond time, cannot possibly provide a foothold for the negativity of staleness and depression. That is indeed the most fitting beginning for a code of Jewish law!

There is no negativity in the moment of new creation. While the energy of creativity is flowing, depression and despair are impossible. The spiritual root of depression is lack of growth in the personality. When time ticks away and nothing new is being built, when all is static, the *neschama* feels the cold hand of death.